

نشانه
سیدان در نهج
چهارم ملی تفسیر قرآن و نهج البلاغه

چکیده مقالات

آثار برگزیده همایش ملی تفسیر موضوعی قرآن و نهج البلاغه در دانشگاه

انسجام مضمونی آیات و سوره‌های قرآن رهیافتی برای فهم بهتر قرآن کریم

ایوب اکرمی^{*}

چکیده

بیشتر مفسران و دانشمندان علوم قرآنی، مسئله پیوستگی و انسجام مضمونی قرآن را با ابزارها و الگوهایی مانند ایده نظم، تناسب، غرض سوره، سیاق و ترتیب آیات، وجوه و نظائر، کلیدهای همبستگی و وحدت سوره‌ها و... دنبال کرده و تحلیل نموده‌اند و برخی از آنان مانند سید قطب، سعید حوئی، اصلاحی و فراهی مسئله مزبور را در کانون نظریه تفسیری خود قرار داده و از آن دفاع کرده‌اند. مسئله اصلی این نوشتار آن است که ضمن معرفی رویکردهای مزبور و در حد امکان بررسی و نقد آنها، نشان دهد که هر یک از آنها تا چه میزان و با چه اسلوبی توانسته‌اند انسجام مضمونی قرآن را به کرسی بنشانند. به نظر نویسنده

*. دانشجوی دوره دکتری مدرسی معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد.

گرچه برخی نظریه‌های انسجام مضمونی از نوعی ابهام، ناسازگاری و عدم شمول رنج می‌برند و نیازمند احتیاط و نقد فزون‌تری می‌باشند لیکن اولاً ضرورت عصری در مواجهه با شبهات مستشرقان اهمیت رهیافت مزبور را نشان می‌دهد و ثانیاً نظریه‌های انسجام مضمونی با وجود مبانی متفاوت و اختلاف رویه‌ای که دارند معارض با هم نبوده و علی‌رغم وجوه افتراق، حاکی از امکان توسعه سازگاری درونی معانی قرآن و انسجام مضمونی آن می‌باشند و از این رو می‌توانند به عنوان رهیافتی برای فهم بهتر قرآن به کار گرفته شوند.

واژگان کلیدی

انسجام مضمونی، نظم، تناسب، سیاق، کلیدهای همبستگی، وحدت سوره‌ها، مستشرقان.